

نخستین ملکه تهرانی که به فرنگستان رفت

■ انیس‌الدوله از اهالی لواسان که به او لقب حضرت قدیسبه داده بودند پس از مرگ جبران سوغلی ناصرالدین‌شاه، مونس شاه شد و تمام خانه و اثاث جبران را به‌دست آورد و به‌دلیل استعداد و هوش فراوانش مراتب ترقی را خیلی سریع پیمود و به‌تدریج به مقام و نفوذی رسید که اداره امور حرم‌خانه شاهی و پذیرایی از میهمانان خارجی زن را برعهده گرفت. او با اینکه ملکه نبود اما به‌عنوان اولین زن و ملکه ایران به همراه ناصرالدین‌شاه به سفر فرنگ رفت اما به‌دلیل مشکلاتی که در برخورد فرهنگی برای خوشامدگویی در مسکو برایش پیش آمد، مجبور به ترک روسیه شد و به تهران بازگشت. وی همچنین اولین زن در تاریخ تهران است که مفتخر به دریافت نشان حمایل آفتاب و تمثال همایونی در روز تولد ناصرالدین‌شاه شد. این نشان در اروپا به ملکه‌ها داده می‌شد. در جشن‌های تولد شاه به‌دستور انیس‌الدوله ضیافت‌هایی در عمارت‌های انیس‌الدوله، شمس‌العماره و پارک صدراعظم برگزار می‌شد.

علاوه بر موارد فوق، ایبن زن بانفوذ از قدرت پیشگویی برخوردار بود. اما پیشگویی انیس‌الدوله در زمینه رفتن ناصرالدین‌شاه به زیارت شاه عبدالعظیم اتفاق نکرد چراکه این زن آن روز را بدیمن دانست و از شاه تمنا کرد که به زیارت نرود.

با کشته‌شدن ناصرالدین‌شاه، زمانی که اتابک حقوق وی را به‌صورت یک بسته اسکناس برای وی فرستاد او با مشاهده تصویر شاه بر اسکناس غش کرد و پس از چند ساعت یا به عبارتی بعد از چند ماه درگذشت.

عمار‌ت انیس‌الدوله

خانه انیس‌الدوله از عمارات باارزشمند و باقدمت پایتخت به شمار می‌رود که متأسفانه مانند سایر آثار تاریخی مورد بی‌توجهی قرار گرفته و در شرف ویرانی است. این خانه امروزه در نقشه تهران در محله امیریه در ضلع غربی خیابان ولی‌عصر روبه‌روی مهدیه تهران قرار دارد که پس از انقراض قاجار، وارثان قاجاریه این خانه را فروختند و صاحب ملک آنجا را تبدیل به مدرسه کرد که این همان مدرسه‌ای است که پروفیسور محمود حسایی در آنجا درس خواند و سرانجام در سال ۱۳۵۰ه‍.ش اتحادیه صنف دارندگان گوشت گوسفندی این خانه را از شخص مزبور خریدند و از آن تاریخ تاکنون، عمارت انیس‌الدوله محل استقرار این اتحادیه شده است. سازمان میراث فرهنگی در سال ۱۳۸۱ این عمارت را در فهرست آثار ملی قرار دارد.

تخت مرمر

قدیمی‌ترین بنای سلطنتی

■ ایوان تخت مرمر قدیمی‌ترین بنای سلطنتی موجود در تهران است که ساخت آن را به دوران کریمخان زند در سال ۱۱۷۳ ه‍.ق نسبت می‌دهند. البته داستان دیگری حاکی از آن است که بنای تخت در زمان سلطنت آغامحمدخان قاجار آغاز شده و فتحعلی شاه قاجار در سال ۱۲۲۱ ه‍.ق به حجاران و سنگتراشان معروف اصفهانی امر کرد تا از سنگ مرمر یزدی تختی بسازند تا همیشه در وسط ایوان کاخ گلستان باقی بماند. این تخت مذکور از ۶۵ قطعه مرمر بزرگ و کوچک تشکیل شده است. طراح تخت استاد میرزا بابای شیرازی نقاش‌باشی و سرپرستی حجاری برعهده استاد محمدابراهیم اصفهانی بوده است. این تخت بر پایه داستان تخت حضرت سلیمان که روی دوش دیوان و پریان قرار داشته، ساخته شده است. قسمتی از نقاشی و تزیینات این بنا نیز مربوط به دوران ناصرالدین شاه و دیگر سلاطین قاجار است. کاشی‌کاری جبهه شمالی عمارت که مشرف به شمس‌العماره بوده از آثار منحصر به فرد مربوط به اوایل قاجار است. دور‌تاور تخت دارای کتیبه‌هایی است که درون هر یک از آنها یک بیت یا یک مصرع از دو قصیده فتحعلی‌خان صبا (ملک‌الشعر) در مدح فتحعلی‌شاه نوشته شده است. تخت مرمر تا اواخر دوره قاجاریه و سال‌های اول سلطنت زضاخان محل جلوس سلاطین در اعیاد و مراسم رسمی بوده است. اتاق‌های بزرگ طرفین ایوان مرکزی تخت مرمر دارای نقوش شاهان و پهلوانان داستانی شاهنامه و مفرنس‌هاو تزیینات نقاشی جالب‌توجه است.

خلوت کریم‌خانی

در گوشه شمال غربی محوطه کاخ گلستان و دیوار به دیوار تالار سلام، ایوان سده‌نهای وجود دارد. قبلاً در میانه این بنا، حوضی کوچک وجود داشت که آب قنات شاهی از آب‌نمای این حوض بیرون آمده و در باغ جاری می‌شد که به این بنا، خلوت کریمخانی نام نهاده‌اند و در اوایل قاجار تخت مرمر در این مکان قرار داشت. معروف است که ناصرالدین شاه این گوشه را به دلیل تخت مرمر بسیار دوست داشته و به همین دلیل نیز سنگ‌قبری بعد از جابه‌جایی‌های مکرر، سرانجام در این محل گذاشته شد.

عزاداری در محرم و صفر تهران قدیم

قمه‌زنی، سنگ‌زنی قفل آجین و شمع آجین

فرزانه نیکروح‌متین

عزاداری در تهران از قرون گذشته معمول و مرسوم بود و همه ساله بر شکوه و جلال آن افزوده می‌شد. به طوری‌که از ۱۰ ذی‌الحجه، بچه‌های هر محله‌ای پارچه‌های سبز و سیاه در سر چوب‌ها می‌کردند و به دور کوچه‌ها راه می‌افتادند و می‌گفتند: «محرم آمد و عیدم عزا شد/ حسینم وارد کرب و بلا شد.» برای درست کردن تکیه و دستجات در تهران قدیم، یک دسته از مردم در منازل و بی‌غوله‌های خود بساط می‌گسترانیدند و دسته‌ای نیز در قصرهای آنچنانی یا مساجد و حسینیه چادرهای اعیانی برمی‌افراشتند. چادرهای اعلایی مانند چادر مسجدجامع، چادر مسجد بزازها، چادر مسجد حاج سیدعزیزالله و… بود.

صاحبان عزا

در تشکیل این مجالس با دو دسته مردم روبه‌رو می‌شدید یا افرادی متدین و صاحب‌عقیده بودند که این کار را برای اجر اخروی انجام می‌دادند یا افرادی که عزاداری را وسیله کسب‌ومعاش خودمی‌پنداشتند و با تشکیل هر حسینیه و جمع‌آوری نذورات برای ماه و سال خود آذوقه جمع‌آوری می‌کردند. از جمله حیله‌هایی که این صاحبان عزا به کار می‌بردند این بود که چند نفر را به عنوان اشخاص کور و چلاق، وارد تکیه‌ها می‌کردند و آنها در روز تاسوعا و عاشورا فریاد و فغان سر می‌دادند که نور دیده‌اند.

منظور از نور صاحب مجلس این بود که حضرت امام حسین به آنها نظر کرده و اوضاع و احوال جسمی‌شان در چند دقیقه خوب می‌شد.

مردم در محرم و صفر

در روز اول محرم، زن و مرد، کوچک و بزرگ همگی لباس سیاه بر تن کرده و سرتاپا سیاه‌پوش می‌شدند تا آنجا که فقیرترین و تهیدست‌ترین افراد که از مال دنیا به جز پیریهن، قیای تن چیزی نداشتند، همان را فروخته و سیاه می‌خریدند تا لباس سیاه کهنه‌ای میادله یا با جوهر سیاه لباس‌شان را رنگ می‌کردند. دهه اول محرم بیشتر سقاخانه‌ها و تکیه‌ها به سیاه‌پوش‌ها آب، گلاب، شربت قند و بیدمشک می‌دادند. این اطعام حسینی، نه مخصوص دولتمردان و اغنیا بلکه، اکثر طبقات بود که نذرها را ادا می‌کردند.

از تکیه دولت تا بانک ملی بازار

تکیه دولت واقع در ارگ سلطنتی که به‌نام‌های تکیه همایونی دولتی، تکیه قصر و تکیه بزرگ شاهی شناخته شده بود، بنایی با عظمت در دوران قاجاریه به حساب می‌آمد که متأسفانه هیچ اثری امروزه از آن بر جای نمانده است. در زمینه ساخت تکیه دولت دو داستان نقل زبان‌هاست: برخی معتقدند، بعداز سفر ناصرالدین‌شاه به فرنگستان و دیدن سالن‌های نمایشی در اروپا، وی تصمیم می‌گیرد تا سالان ایرانی مانند سالن رویال آلبرت‌هال لندن (بزرگ‌ترین سالن تئاتر سلطنتی انگلستان) بسازد که هنوز ساخت آن به اتمام نرسیده بود، موجی از ناراضیتی مردم و علما باعث شد که سالن نمایش تبدیل به محلی برای مراسم روضه‌خوانی و تعزیه در دهه اول محرم شود. در مقابل نیز نقل است که قبل از ساخت تکیه دولت، تکیه حاج میرزا آغاسی به نام «تکیه دولت قدیم» یا «عباس‌آباد» وجود داشت که به دلیل استقبال شدید مردم به‌خصوص زنان و تنگی و فضای کوچک تکیه، لاجرم تعزیه با مشکل روبه‌رو شد از این رو، ناصرالدین شاه دستور شروع ساخت شمس‌العماره به همراه تکیه دولت را می‌دهد.معیرالممالک از سوی شاه ماموریت یافت تا تکیه‌ای با گنجایش ۲۰هزار نفر در جوار ارگ سلطنتی احداث کند که رفت و آمد شاه و اهل حرم به آنجا مشکلی را به‌وجود نیآورد. ناگزیر قسمتی از زندان دولتی و عمارت مسکونی میرزا تقی‌خان امیرکبیر و انبارهای دیگر که در ضلع جنوبی

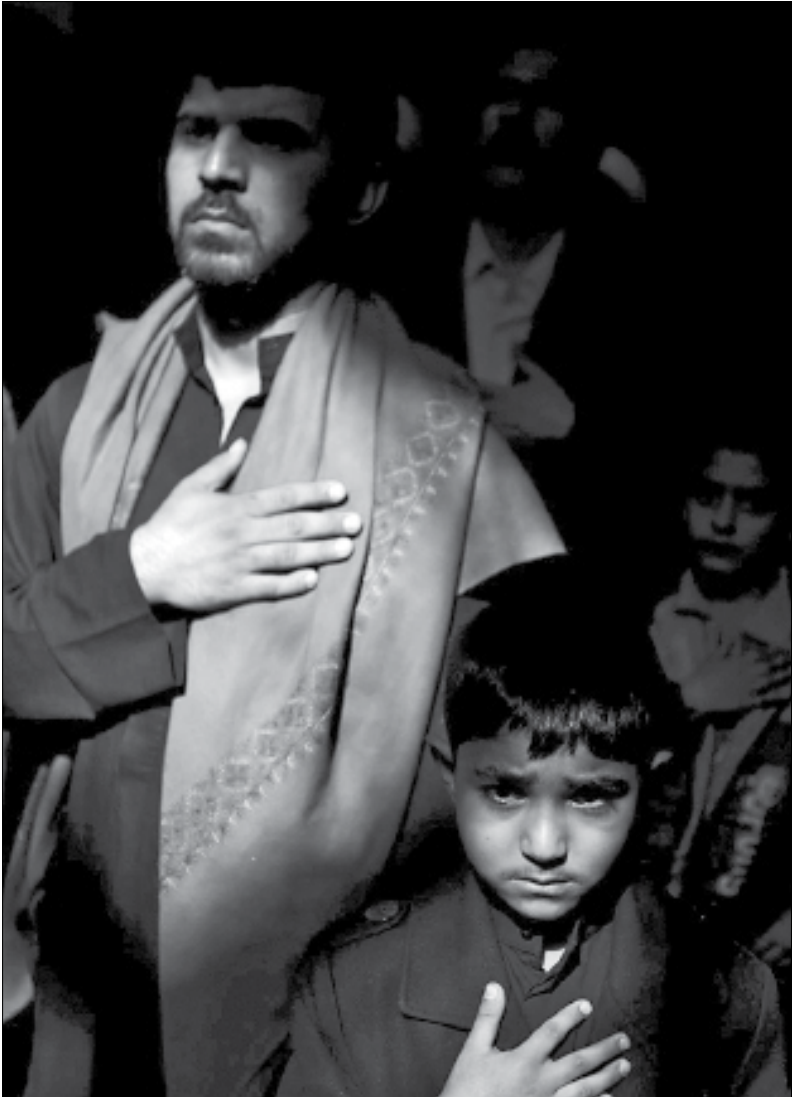

گلستان قرار داشت از بین رفت و طراحان ساختمان تکیه را بنا نهادند. این بنا که عظیم‌ترین سالن نمایش در طول تاریخ ایران شناخته شده به مدت پنج‌سال و با صرف سرمایه‌ای بالغ بر ۳۰۰هزار تومان ساخته شد.متأسفانه به علت تخریب قسمتی از بنا در دوره مظفرالدین شاه و تخریب بقیه قسمت‌های آن در سالیان بعد، کسانی که پیرامون قدیم تفحص کرده‌اند، شخصاً امکان دیدن آن را نداشتند و به همین جهت اکثر استنادها به نوشته روزهای دولتی ایران، اظهار نظر اعتمادالسلطنه و بر مبنای تالیل شاهکار تکیه دولت کمال‌الملک است.

معماری تکیه دولت

بلند در اواخر دوره قاجاریه از بلندترین بناهای دارالخلافه به شمار می‌رفت به‌طوری که از پنج فرسنگی شهر تهران نمایان بود، شامل عمارتی سه‌طبقه مدور و آجری به قطر تقریبی ۵۰متر و ارتفاع ۲۴متر بود که گنجایش ۲۰هزار نفر را داشت. در این عمارت قرار بود برای پوشش سقف از بست‌های آهنی استفاده شود که به دلیل اشکالات فنی هرگز این طرح عملی نشد و سقف آن توسط چادر پوشانده شد. تکیه دارای چهار اتاق بود که اتاق‌های

طهران قدیم

عکس

شرف

علاوه از اختراعات بزرگ دسته‌ها این بود که امسال در دسته فلاتی چند نفر مرده در حالی‌که دسته ما دو برابر کشته داده است. از داروهایی که برای زخم و چرک و شکاف قمه و قناره به کار می‌آمد، آب خزینه حمام بود که اهالی تهران قدیم بر این اعتقاد بودند که علاج هر زخم و جراحت، آب گرم خزینه حمام است و از دیگر اعتقادات این بود که زخم قمه را خود امام حسین خوب می‌کند.

دسته سنگ‌زن‌ها

یکی دیگر از دسته‌ها، دسته سنگ‌زن‌ها بود که افراد آن به جای سینه زدن، زنجیر زدن دو قلوه سنگ به دست می‌گرفتند و با نوای نوحه، سنگ‌ها با سه ضربه بهم می‌زدند.

افقی:

۱- بدفرجام- ضربه دورانی در تکواندو
۲- پانزده دقیقه- سد کردستان-
۳- میله آهنی جابه‌جاکننده اجسام سنگین- محله‌ای در تهران- چوبه اعدام ۴-عالم‌تر- ادب کردن- دوستی
۵- خبرها- محل ورود- برتر
۶- کندن و دور ریختن گیاه‌های هرزه- رفتن نه با شتاب- انجیر
۷-از حروف مقطعه قرآن- درخت
تسیح- سم سبگار
۸- پارچه کهنه- همان بوس است- فلات آسیایی- قدرت و نیرو
۹- خالق «وداع با اسلحه»- چرک جامه- یازده
۱۰- خار و خاشاک- کتاب امیل زولا- مرتبه
۱۱- تکیه کردن- حرف همراهی- پر و لبریز
۱۲- زدنی آدم بهانه‌گیر- شاعر قصیده سرای عهد قاجاریه- یورش و حمله
۱۳- باغ شیراز- کار کرده- پارسا
۱۴- کار نسنجیده- مرداب- پرسش از مکان
۱۵- پیامبر بت‌شکن- ماده‌سختی در ساختمان بدن مهره‌داران

عمودی:

۱- پایتخت کنگو- کشور نوشابه
۲- ظرف

حل جدول

۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱	۲۲	۲۳	۲۴	۲۵	۲۶	۲۷	۲۸	۲۹	۳۰
۳۱	۳۲	۳۳	۳۴	۳۵	۳۶	۳۷	۳۸	۳۹	۴۰	۴۱	۴۲	۴۳	۴۴	۴۵
۴۶	۴۷	۴۸	۴۹	۵۰	۵۱	۵۲	۵۳	۵۴	۵۵	۵۶	۵۷	۵۸	۵۹	۶۰
۶۱	۶۲	۶۳	۶۴	۶۵	۶۶	۶۷	۶۸	۶۹	۷۰	۷۱	۷۲	۷۳	۷۴	۷۵
۷۶	۷۷	۷۸	۷۹	۸۰	۸۱	۸۲	۸۳	۸۴	۸۵	۸۶	۸۷	۸۸	۸۹	۹۰
۹۱	۹۲	۹۳	۹۴	۹۵	۹۶	۹۷	۹۸	۹۹	۱۰۰	۱۰۱	۱۰۲	۱۰۳	۱۰۴	۱۰۵

سودوکو

سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عددهای بی تکرار است و امروزه به جدولی از اعداد گفته می‌شود که به عنوان یک سرگرمی رایج در نشریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.

۸			۶	۱	۳	۹									
۶					۷				۷						
			۸	۴	۳	۲	۵								
				۹	۷				۴						
۳			۵		۸	۹									
۵	۴	۶		۷											
۹	۲				۱										

سودوکو
۳۸۲

حل سودوکو
۳۸۱

سودوکو
۳۷

حل سودوکو
۳۷

سودوکو
۳۷

سودوکو
۳۷

سودوکو
۳۷

سودوکو
۳۷

سودوکو
۳۷

سودوکو
۳۷

سودوکو
۳۷

سودوکو
۳۷

سودوکو
۳۷

کافه «باغ شمیران»

■ کافه باغ شمیران برخلاف نامش در محله شمیران واقع نبود، بلکه کافه‌رستورانی بود که در میان باغ‌های از بین‌رفته تهران قدیم بنا نهاده شده بود. باغ حسام‌السلطنه از نوادگان عباس‌میرزا در شمال شرقی چهارراه استانبول قرار داشت که بعد از مرگش قطعه‌قطعه شد و در یکی از قطعات باغ، کافه باغ شمیران ساخته شد. این کافه دارای صندلی، بشقاب، کار، چنگال و پذیرایی به شیوه اروپایی و همچنین دارای صحنه نمایش (سن) و دسته‌نوازندگان (اکستر) بود که ترانه‌سراهای بنامی در این کافه رستوران مشغول به کار بودند. تهرانیان قدیم بر این عقیده بودند که وقتی سرشرب می‌شد این کافه روشنفکران را به سوی خود می‌کشاند از جمله کسانی که به این کافه رفت‌وآمد داشتند، صادق هدایت بود. محمد کتیرایی در کتاب تهران، کافه باغ شمیران را این‌گونه توصیف کرده است: «این کافه که در بالاتر از چهارراه استانبول بود گذشته از شیرینی‌فروشی باغچه‌ای داشت، زمینش را خاک رس ریخته بودند. دارای درختان بید و افرا بود و باغچه‌ای داشت که در آن گل‌های لاله عباسی، پیچک و نیلوفر می‌کاشتند. فضایی بود که حدود صد تا صندلی می‌خورد. لاله‌ای درخت‌ها میز و صندلی می‌گذاشتند و همه جور غذایی داشت. صادق هدایت آخر شب‌های تابستان تا اوایل پاییز به این کافه می‌رفت. این کافه معمولاً پاتوق لات‌های بولدار بود. البته میزی که هدایت روی آن می‌نشست به کلی از آنها جدا بود. ارکستر و گاهی‌وقت‌ها مطرب‌های روحوسی هم داشت اما او پشتش را به ارکستر و مطرب‌ها می‌کرد و ابتدا نگاه نمی‌کرد.»

نخستین طرح ترافیک در میدان ارگ

■ بیش از ۱۵۰ سال گذشته با منع ورود چهارپایان باربر به محوطه «میدان ارگ» یا «باغ گلشن» نخستین طرح ترافیک به اجرا درآمد. ماجرا از این قرار بود: در سال ۱۲۸۱ ه‍.ق پس از بنای میدان توپخانه جدید در میدان «ارگ سلطنتی توپ‌ها و توپچیان میدان ارگ را به آن محل انتقال دادند و در وسط میدان ارگ استخری هشت‌ضلعی بنا کرد، در اطراف آن، راه سنگفرش کالسکرو ساختند و مابقی میدان را به فضای سبز تخصیص دادند. اطراف باغچه‌ها را نیز با ستون‌های سنگی و نرده‌های چوبی محصور کردند و در سال ۱۲۸۲ هجری قمری، برای ممانعت از عبور و مرور چهارپایان در ایسن میدان، خندق شرقی ارگ را پر کردند و روی آن خیابانی ساختند از توپخانه جدید تا دهنه بازار و در انتهای آن نیز دروازه‌ای به خارج شهر بنا کردند به این ترتیب، عبور و مرور چهارپایان باربر از محدوده میدان ارگ قطع شد.»

میامی در NBA- رمق آخر- بجا آوردن ۱۰- باشگاه سابق کانیزارس- مار خطرناک- وحشت ۱۱- بانک نزدیک- مهاجر رم- یک‌دنگی- صنم ۱۲- پوستین- واحد رایانه‌ای- دلکش ۱۳- یکی از القاب اروپایی- شهر روی آب- پایتخت مالی ۱۴- نگهبان چماق به دست- جمع ناقله- به موقع ۱۵- رودی در شمال یونان- ترافیک سنگین

۱۵	۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵
۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰	۲۱	۲۲	۲۳	۲۴	۲۵	۲۶	۲۷	۲۸	۲۹	۳۰
۳۱	۳۲	۳۳	۳۴	۳۵	۳۶	۳۷	۳۸	۳۹	۴۰	۴۱	۴۲	۴۳	۴۴	۴۵
۴۶	۴۷	۴۸	۴۹	۵۰	۵۱	۵۲	۵۳	۵۴	۵۵	۵۶	۵۷	۵۸	۵۹	۶۰
۶۱	۶۲	۶۳	۶۴	۶۵	۶۶	۶۷	۶۸	۶۹	۷۰	۷۱	۷۲	۷۳	۷۴	۷۵
۷۶	۷۷	۷۸	۷۹	۸۰	۸۱	۸۲	۸۳	۸۴	۸۵	۸۶	۸۷	۸۸	۸۹	۹۰
۹۱	۹۲	۹۳	۹۴	۹۵	۹۶	۹۷	۹۸	۹۹	۱۰۰	۱۰۱	۱۰۲	۱۰۳	۱۰۴	۱۰۵

قانون‌های حل جدول سودوکو:

۱- در هر سطر و ستون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود. بدیهی است که هیچ عددی نباید تکرار شود.

۲- در هر مربع ۳×۳ اعداد یک تا ۹ باید نوشته شود و در نتیجه هیچ عددی نباید تکرار شود.

۳	۸	۱													
۷		۲	۴												
۶	۸														
۵															
۸															

سودوکو
۳۷

سودوکو
۳۷

سودوکو
۳۷

سودوکو
۳۷

سودوکو
۳۷

سودوکو
۳۷

سودوکو
۳۷

سودوکو
۳۷

سودوکو
۳۷

سودوکو
۳۷

سودوکو
۳۷

سودوکو
۳۷

سودوکو
۳۷

سودوکو
۳۷

سودوکو
۳۷

سودوکو
۳۷

سودوکو
۳۷

سودوکو
۳۷

سودوکو
۳۷

سودوکو
۳۷

سودوکو
۳۷

سودوکو
۳۷

سودوکو
۳۷

سودوکو
۳۷

سودوکو
۳۷

سودوکو
۳۷

سودوکو
۳۷

<